

Vergaderjaar 1999–2000

25 884

Anti-tankwapens

Nr. 3

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 19 juni 2000

Met mijn brief van 9 februari 1998 (Kamerstuk 25 884, nr. 1) heb ik u geïnformeerd over de resultaten van de voorstudie van het project «Short Range Antitank weapon» (SRAT). Het project betreft de verwerving van een door één persoon te bedienen antitankwapen met een effectieve dracht tot 600 meter voor de Koninklijke landmacht en de Koninklijke marine. In de studiefase is de operationele behoefte herijkt. Hierbij zijn zowel het concept van pantserbestrijding als de voor deze taak benodigde middelen integraal gezien. Ook is de behoefte van het Korps mariniers gezien. In deze brief informeer ik u over de resultaten van de studiefase.

Operationele behoefte

Concept. Het operationele concept onderscheidt een effectieve pantserbestrijding op lange, middellange en korte afstand. Op de lange afstand, verder dan 2000 meter, behoudt de Leopard-2 gevechtstank, die momenteel een gevechtswaardeverbetering ondergaat, de belangrijkste rol bij de bestrijding van vijandelijke tanks en overige bepantserde voertuigen. Om op de middellange afstanden, tot 2000 meter, onder alle omstandigheden te kunnen functioneren, dienen pantserinfanterie, luchtmobiele infanterie, verkenningsseenheden en het Korps mariniers op verschillende niveaus te beschikken over antitankwapens. De dracht van de huidige antitankwapens is ontoereikend en zij zijn niet effectief tegen moderne gevechtstanks. De Dragon en de TOW zullen op bataljonsniveau worden vervangen door een nieuw MRAT-systeem, dat zowel bij de Koninklijke landmacht als bij de Koninklijke marine zal worden ingevoerd. Dit project bevindt zich in de verwervingsvoorbereidingsfase. Over de resultaten zal ik u separaat informeren.

Voor de korte afstand, tot 600 meter, zullen de op groepsniveau ingedeelde AT-4 bij de Koninklijke landmacht en de op pelotonsniveau ingedeelde Carl Gustav bij de Koninklijke marine worden vervangen door een nieuw SRAT-systeem. De AT-4 zal doorschuiven naar commandovoerings-, gevechtsondersteunende en logistieke onderdelen.

Kwalitatieve eisen. Bij de operationele inzet van eenheden zal meer dan in het verleden rekening moeten worden gehouden met optreden in stedelijke gebieden, dat wil zeggen in onoverzichtelijk terrein. Vooral het SRAT-wapen zal niet langer alleen worden ingezet voor pantserbestrijding maar ook voor het uitschakelen van secundaire doelen, zoals versterkte opstellingen en bunkers.

De belangrijkste kwalitatieve eisen aan het nieuwe SRAT-systeem betreffen het vermogen tot uitschakeling van moderne tanks, de effectieve dracht tussen 25 en 600 meter en het maximale systeemgewicht. Daarnaast moet het wapen secundaire doelen kunnen uitschakelen en moet het veilig kunnen worden ingezet vanuit besloten ruimtes.

Kwantitatieve eisen. De kwantitatieve behoefte behelst de afvuureenheden, een voorraad oorlogsmunitie, een initiële voorraad munitie voor de schietopleiding, opleidingsleermiddelen en middelen voor de logistieke ondersteuning.

De huidige middelen zijn operationeel en technisch dermate verouderd dat de afvuureenheden ook bij de reserve-eenheden vervangen dienen te worden. Voor de afvuureenheden wordt uitgegaan van een totale behoefte van 590 systemen, waarvan 478 voor de landmacht en 112 voor de marine.

Bij het vaststellen van de behoefte aan munitie zijn de resultaten van de TNO-studie Operations-Research in beschouwing genomen. TNO berekende voor diverse scenario's de hoeveelheden munitie die nodig zijn om de doelen uit te schakelen. De berekeningen geven de benodigde hoeveelheid munitie per afvuureenheid met een zekere bandbreedte.

Gelet op de hoge kosten van de voorraad munitie, de mogelijkheid deze voorraad zo nodig aan te vullen en in te spelen op toekomstige technologische verbeteringen in de munitie, is besloten slechts de parate eenheden van oorlogsmunitie te voorzien. Op grond van internationale richtlijnen zijn voor alle kandidaten voor het SRAT-wapen ongeveer 3350 stuks oorlogsmunitie nodig, waarvan 2780 voor de Koninklijke landmacht. Deze voorraad dekt ook de behoefte van een complete brigade bij een inzet voor vredesafdwinging.

De omvang van de benodigde schietvoorraad hangt nauw samen met de geschiktheid en beschikbaarheid van oefenmunitie, simulatoren en overige opleidingsleermiddelen, en zal in de volgende fase worden bepaald. Dan zal ook definitief het onderhoudsconcept en de daarvan afgeleide behoefte aan logistieke middelen komen vast te staan.

Resultaten operationele en technische evaluatie

Tijdens de evaluatie zijn vier kandidaten nader beschouwd. Dit zijn de Predator (Lockheed Martin, Verenigde Staten), de MBT/LAW (Bofors, Zweden), de Panzerfaust (Dynamit Nobel, Duitsland) en de Alcotan (Instalaza, Spanje). De kandidaten zijn getoetst aan de technische, operationele en financiële eisen. Ook is gezien of de kandidaten tijdig beschikbaar zijn.

«*Overflying Top Attack*». De Predator en de MBT/LAW werken volgens het «*Overflying Top Attack*» (OTA)-principe, waarbij de munitie in een vlakke baan naar en over het doel vliegt om het doel aan de bovenzijde aan te grijpen. Dit is vooral tegen tanks effectief omdat deze aan de bovenzijde relatief gering zijn bepantserd. Daarnaast hebben beide de mogelijkheid tot «*Direct-Attack*» (DA), dat wil zeggen tot het verschieten van munitie rechtstreeks tegen secundaire doelen. Omdat de gevechtscop een neer-

waarts gerichte lading heeft, zijn deze systemen minder effectief tegen secundaire doelen. Beide typen zijn nog in ontwikkeling, wat een zeker technisch risico met zich brengt. De MBT/LAW is niet tijdig leverbaar. Voor beide systemen zou Nederland waarschijnlijk «launching customer» worden.

«*Direct Attack*». De Panzerfaust en de Alcotan vuren de munitie via een ballistische baan op het doel af. De gevechtsskop dient bij deze alternatieven groter te zijn, omdat met de horizontale aanvalswijze relatief veel pantser van een tank moet worden doorboord. Ook secundaire doelen kunnen zo effectief worden uitgeschakeld.

De al vele jaren geleden in Duitsland ingevoerde Panzerfaust is op twee belangrijke punten verbeterd. Ten eerste is de afvuureenheid aangepast om de trefkans tot 600 meter te vergroten. Ook is de gevechtsskop van de munitie verbeterd met als gevolg een groter doorboringsvermogen. Ook de ontwikkeling van de Alcotan is bijna voltooid. Het systeem is samen met de Spaanse overheid ontwikkeld. Spanje heeft nog niet tot verwerving besloten. Recente testen met beide alternatieven hebben positieve resultaten te zien gegeven. Zowel de Panzerfaust als de Alcotan zijn tijdig leverbaar. De aan Nederland aangeboden Panzerfaust is een doorontwikkeling van de bestaande Panzerfaust met geringe aanpassingen en risico's, zodat Nederland daarvoor geen «launching customer» zal zijn. Na de verwervingsvoorbereidingsfase zal worden bezien of de Spaanse overheid besloten heeft tot verwerving van de Alcotan. Bij eventuele verwerving van de Alcotan zal Nederland speciale aandacht besteden aan de risico's bij invoering.

Waardering productalternatieven. Op grond van de huidige informatie kan worden geconcludeerd dat de vier aangeboden systemen voldoen, of aan het einde van hun ontwikkeling kunnen voldoen aan de gestelde operationele eisen, onder meer op het gebied van het maximale gewicht en de doeltreffendheid tegen een modern pantservoertuig (T-80U), op een afstand van 600 meter. Alle systemen kunnen vanuit besloten ruimtes worden afgevuurd.

Vanuit operationeel gezichtspunt is er een voorkeur voor de beide DA-systemen Panzerfaust en Alcotan die een betere uitwerking hebben tegen secundaire doelen. De ontwikkeling van de MBT/LAW zal naar verwachting niet voor 2005 zijn voltooid en is daarmee voor Nederland niet tijdig leverbaar.

Overigens moet worden aangetekend dat in dit stadium geen van de aangeboden systemen operationeel in gebruik is en dat nog geen Nederlandse beproevingen zijn uitgevoerd.

Financiële en industriële aspecten

De projectkosten worden voor een belangrijk deel bepaald door de munitie. De Panzerfaust en de Alcotan maken gebruik van eenvoudige, relatief goedkope munitie (projectielen), die via een ballistische baan het doel bereikt. Het technologisch hoogwaardige deel is de afvuureenheid die meermaals gebruikt kan worden. De kandidaten Predator en MBT/LAW gebruiken complexere, permanent aangedreven munitie (raketten) met ingebouwde sensoren om het moment van detonatie te bepalen. De prijs van deze munitie ligt aanzienlijk hoger dan die van de DA-systemen. De investeringskosten voor Predator en de MBT/LAW zijn dan ook een veelvoud van die van de DA-systemen Panzerfaust en Alcotan en vallen ver buiten het projectbudget. Dit prijsverschil is niet alleen van belang voor de investeringskosten, maar werkt ook door in de exploitatiekosten, via de jaarlijks benodigde schietvoorraad.

In mijn brief van 9 februari 1998 heb ik gemeld dat op grond van een eerste schatting voor het project f 100 miljoen is gereserveerd. Inmiddels is nieuwe informatie beschikbaar op grond waarvan het projectbudget, in overeenstemming met de Defensienota, is verhoogd. Tevens is in de studiefase de behoefte van het Korps mariniers opgenomen. In de huidige plannen is voor dit project f 118 miljoen voor de Koninklijke landmacht en f 32 miljoen voor de Koninklijke marine gereserveerd.

Alle potentiële leveranciers hebben aangegeven bereid te zijn tot compensatie bij het Nederlandse bedrijfsleven. Uitgangspunt bij de onderhandelingen is dat de totale omvang van directe en indirecte compensatie gelijk is aan de totale waarde van de te plaatsen opdracht.

Internationale samenwerking

In de studiefase zijn de mogelijkheden tot internationale samenwerking nader onderzocht. Duitsland heeft een type van de Panzerfaust ingevoerd met een dracht tot 400 meter. Inmiddels overweegt Duitsland de verbeterde afvuureenheden aan te schaffen, omdat het daarmee mogelijk is bestaande munitie tot 600 meter te gebruiken. Gelet op de voorraden munitie voorziet Duitsland vooralsnog niet de verbeterde munitie te verwerven. Ook Noorwegen heeft plannen om de verbeterde afvuureenheid te kopen.

De Alcotan wordt in nauw overleg met de Spaanse landmacht ontwikkeld. De ontwikkelingsfase is bijna voltooid, waarna Spanje een besluit zal nemen over de verwerving van het systeem. De aanschaf van de Alcotan zou derhalve samenwerkingsmogelijkheden met Spanje opleveren. In de verwervingsvoorbereidingsfase worden de verschillende mogelijkheden nader uitgewerkt.

Voortgang

In het voorgaande heb ik aangegeven dat de vier kandidaten aan de gestelde operationele eisen voldoen of kunnen voldoen. De MBT/LAW is niet tijdig beschikbaar voor levering aan Nederland. De investeringskosten van zowel de Predator als de MBT/LAW overschrijden het beschikbare projectbudget ruimschoots. Ook de geschatte levensduurkosten van beide kandidaten zijn het hoogst.

Gelet op het voorgaande heb ik het voornemen de verwervingsvoorbereidingsfase te laten aanvangen met offerte-aanvragen voor de kandidaten Panzerfaust en Alcotan. Naast de beoordeling van de offertes zullen beide kandidaten aan een beperkt beproevingsprogramma worden onderworpen. Na afloop van de verwervingsvoorbereidingsfase, naar verwachting in 2001, zal ik u opnieuw informeren.

De Staatssecretaris van Defensie,
H. A. L. van Hoof